

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta

Helsingin sosiaali- ja terveystoimisto

Kannanotto: Omaishoidon lapsiperheiden tukeminen

Omaishoitajaliitto ry, Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ry, Lasten omaishoitajat ry, Kehitysvammatuki 57 ry, Adhd- liitto ry sekä Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry pitävät nykyistä lapsiperheiden omaishoitajien lakisääteisten vapaan järjestämistilannetta Helsingin kaupungissa huolestuttavana. Kevätkaudella Helsingin kaupunki kehotti omaishoitajia pitämään lakisääteisiä vapaitaan vain harkiten. Koronaviruspandemian vuoksi perheille tärkeä tilapäishoito lakkasi, eivätkä omaishoitajat pystyneet pitämään vapaita lainkaan.

Tilanne ei ole juuri keväästä muuttunut. Lapsiperheiden omaishoitajat kokevat jääneensä yksin. Kaupungin pitäisi tarjota poikkeuksellisessa tilanteessa uudenlaisia tapoja auttaa perheitä. Nyt niitä ei kuitenkaan ole juurikaan esiintynyt. Kaupunki ei voi myöskään perua omaishoidon lakisääteisiä vapaajärjestelyjä ilman, että se tarjoaa tilalle tarkoituksenmukaisia vapaan järjestymisen vaihtoehtoja. Tilanteeseen tulee saada pikaisesti muutos riippumatta siitä, jatkuuko korona -viruksen aiheuttama poikkeuksellinen aika.

Muutosehdotuksia perheiden sekä lasten edun ja oikeuksien turvaamiseksi:

- Kotiin annettavan palvelusetelin arvo on Helsingissä 34e/tunti. Käytännössä arvo kattaa kulut vain arkisin. Lapsiperheillä on kuitenkin tarvetta palvelusetelillä toteutettavaan lakisääteiseen vapaaseen nimenomaan viikonloppuisin. Esim. Jyväskylässä on käytössä selkeästi vaihtuvat tuntihinnat eri päiville ja ajankohdille. **Esitämme, että palvelusetelin arvoa tulee nostaa mm. viikonloppuhoidon mahdollistumiseksi.**
- Arjen tilanteet ovat muuttuvia, omaishoitoperheet ja heidän tarpeensa ovat erilaisia. Voisiko setelin arvon muuttaa esim. Palse- ohjelmassa euroiksi ja ohjelmasta saisi ostaa tunnit ulos "omalta tililtään" omalla päätösnumerollaan? Tämä mahdollistaisi sen, että voitaisiin reagoida joustavasti perheiden tarpeisiin. **Esitämme, että kaupunki tutkii vaihtoehtoja, jotta palvelusetelijärjestelmästä saadaan joustavampi.**
- Osalla perheistä on omaishoidon maksusitoumus vapaiden toteuttamiseen. Osa perheistä joutuu myös sukuloimaan maksusitoumuksen ja palvelusetelijärjestelmän välillä. On ilmennyt, että jos haluaa siirtyä palvelusetelijärjestelmästä maksusitoumusjärjestelmään, niin menettää käyttämättömät palvelusetelitunnit. Tämä ei voi olla tarkoituksenmukaista. **Esitämme, että palvelusetelisopimuksen tulee voida olla voimassa yhtä aikaa maksusitoumuspäätöksen kanssa. Maksusitoumusjärjestelmässä tulee olla myös enemmän joustoja esim. maksusitoumuksen tuntien yhdistelyn mahdollisuus.**
- Omaishoidon lakisääteisiä vapaita on jäänyt pitämättä perheistä johtumattomista syistä. Tämän vuoden pitämättömiä vapaita tulisi saada pitää voimassa olevaa sääntöohjetta joustavammin ensi vuoden puolella. Tästä tulisi perheitä myös informoida. **Esitämme, että edellisen vuoden vapaiden käyttöoikeus pidennetään nykyisen käytännön sijaan tammikuusta huhtikuuhun.**
- Lähtökohtaisesti omaishoidon lakisääteisten vapaiden tulee tarjota perheille vapaajärjestelyn muodoista riippumatta vapaata 24 h. / yksi vapaavuorokausi. **Esitämme, että vapaajärjestelmää kehitetään edelleen tähän suuntaan.**

Haluamme myös tuoda lautakunnan tietoon perheiden kokeman huolen, jossa vammaisten sosiaalityön puolelta siirretään herkästi vastuuta ja asiakkuus lapsiperheiden kotipalvelulle, lastensuojeluun ja myös erikoissairaanhoidon. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista ja vain siirtää kuluja perusteettomasti momentilta toiselle omaishoitajien palveluiden saamisen viivästyessä ja jopa estyessä.

Toivomme, että lapsiperheiden omaishoitajat saisivat näihin asioihin Helsingin kaupungilta hyviä uutisia.

Helsingissä 17. 9. 2020

Omaishoitajaliitto ry

Etelä- Suomen aluevastaava Matti Mäkelä

Lasten Omaishoitajat ry

Hallituksen puheenjohtaja Eeva Virkkunen

Adhd- liitto ry

Toiminnanjohtaja Nina Hoven - Korpela

Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ry

Toiminnanjohtaja Marja Ruotsalainen

Kehitysvammatuki 57 ry

Toiminnanjohtaja Nina Korventaival

Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry

Toiminnanjohtaja Satu Mustonen